[missing]

[missing]

Эльилльэ истачийаа

Көдэн тэн – ньидитэ бандьэ параwааньэрэн тудэ чундэн ньилдьилэк эннулнинь-мэдьуолнуни. Көдэн энмун чундэ мэ льэй, таатльэр лукундьии ньинэмдьийилпэ дитэ эннуйуол-мораwньэни.

Көнмэгисчэ истачийаа

Көдэ йашнар тун Декларация**5**а ньидэйуодьэ парашаапэлэк эннуйуол-морашньэй. Танун**5**анэ эл туниэт.

- тэт омо, аруу, ньаачэн сурэ, тадаатэ эрэльиигийэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нолул;
- тэт социальнэй паруол (происхождение) тадаатэ политическэй чундэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчиэ уури элньэмэньиийэ нолул;
- тэт лэwэйнбурэбэ чамуолги уури йукуолги, мөрдьэньилги уури элмөрдьэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдэ йашнар эшйэ тудэ кэдэл эдьилэк тадаатэ тудэ чундэн ньилдьилэк эшрэрэн эннуйуол-морашньэй. Эдьилда_ба кинуол льэлк шэршэлэк чалдьэлэ эл паруол-морашньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинуолльэлк хамуль уури хамриил дитэ эл льэйуол-мораwньэ. Көдэлэ хамриил нориил тадаатэ пободэбан ньиданнул анмолбинь эwльэйуолмораwньэй.

Имдалдьисчэ истачийаа

Кинуолльэлк эл льитэгуол-мораwньэ, кинуолльэлк кин~~ҕ~~атэн эл туриэйуол-мораwньэ.

Маалайлисчэ истачийаа

Көдэ йашнар – эйк хадаанэн льиэнульэлк уури эннульэлк – мэр обониийуол-морашньэй сокуонлэк.

Пускийисчэ истачийаа

Көдэ йашнар сокуон киэйиэ ньидитэ банни тадаатэ дискриминацияђат чоннулђа ньидитэ бандьэ паражаа нь эни.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуодьэ параwаапэдаҕанэ чаwнаанудаҕа, кодэ йаwнар суут чамбалэк тудэ параwаапэҕанэ мэ чоннуйуол-мораwньэй.

Wаль_Барумкуруосчэ истачийаа

Кинуолльэлк сукинь эл хаайиллайуол-мораwньэ, wэрwэлэк эл мооййуол уури тудэ лукул**5**ат эл маарчийуол-мораwньэ.

Кунильисчэ истачийаа

Кодэ йашнар тудэбанэ угулуошунай анньэрилба сэшрэнудабанэ, танунбанэ независимэй суут амутнэн ичуонулдаба тадийуол-мораш парашааньэй.

Куниль маарха бурисчэ истачийаа

Сокуоннэй эшиэличэ суут тэт ньалльэ шиэйуольанэ эл оорэдава гитньуо, тэт ньаллэндьэ көдэ дитэ эл ичуойуо-морашньэйэк. Тадаатэ льиэ ньалльэ шиэльэль анэн тэтханэ чоннуйуол-мораш суут мэльэй.

Сокуон waйи ньалльэ wиэл дитэльуо эл ичуомэрукундава эйуулванэ, тэтханэ кинуолльэлк суутнинь эл тадийуол-мораwньэ. Тэт ньалльэ wиэйуол йэдэйдаванэн, тан ньаллэва эйууйуол-мораw миэрэват пурэнбандьэ миэрэвэ эл эйууйуолмораwньэйэк.

Куниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ кэдэл-нимэда_Банэ кинуолльэлк эл антасуол-мораwньэ, көдэ кэдэл-эдьилда_Ба кинуолльэлк эл сэwнуйуол-мораwньэ, көдэ чиэстэ_Банэ тадаатэрепутацияда_Банэ кинуолльэлк эл лөтильэсуол-мораwньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

Тудэ лэwэйнбурэбэҕа көдэн хадаадэн эwриэнуйуол-мораwньэй, хадаадэн эннуйуол-мораwньэй.

Тудэ лэwэйнбурэбэ5ат wиэдэ кэwэйл-буньдэ көдэн мэ кэwэйтэй, тудэ лэwэйнбурэбиэнь пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

Чиин танудулқа эйуурэ, көдэн жиэн лэжэйнбурэбэқа

эннуйуол-мораw йаwулэ wанчийуол-мораw параwааньэй.

Тун параwаа маархуонь ООН цельпэдађа тадаатэ принциппэдађа элкодиньбандьэрукунэ wиэльэлдьэчиины эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

Көдэ йаwнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-мораw параwааньэй.

Кинбатэн гражданствэдабанэ wэрwэлэк эл тинбарэйнунну уури эл wиэдэгурчиисиэнунну.

Куниль маалийисчэ истачийаа

Кэйпэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэђат, омођат уури эрэльиигийэђат эл моойуочуон-ньађагурчиирэн, маархан нимэндьии нолаайуол-мораw параwааньэни.

Ньа_вагурчиил-буньил маала_варут льэда_ва маархуонь, кэйпэ пайпэньэ~~н~~ ньимэннун~~н~~а.

Маархан нимэндьии _нолаайэрукунпэлэ суктуул мэр о_бониийуол-мораwньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йашнар эшйэ тудэ кэдэлльэ нодьэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-мораш парашааньэй.

Кодэ_Ба кэдэлльэ нодьэрукунэ кинуолльэлк wэрwэлэк эл тинбарээйуол мораwньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йашнар эшйэ тудэ кэдэл-чундэньи, суобасньэй тадаатэ эрэльиигийэньэй. Көдэ тудэ эрэльиигийэньэй. Көдэ тудэ эрэльиигийэнэ тадаатэ шарул чундэнанэ (убеждение) шиэлльэ нолаасулги, танун суодэдэ танньэпульанэ шиэн чии чундэна сэшрэл-буньилги элмаалуйуол-морашньэ.

Куниль шаль дарумкуруосчэ истачий аа

Кодэ wарул чундэги (убеждение) нэмэлэдэн эл лалwиий уол-мораwньэ, кодэ танунданэ хобо кисэй уол-мораw параwааньэй. Киндатэн эл иниэчуон информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ wанчирэн нуурэлэк, танунпэданэ суктуул границапэдадат эл игууйичуон чиининь мордьиий уол-мораwги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

Көдэ йашнар эл лайнулньэй сол_Бадьилпэлэ шиэйуол уури таатбандьэ сол_Бадьилпэ_Ба эшрэйуол-мораш парашааньэй.

Мэ хади гурууппэ**5**а уури организация**5**а кодэлэ wэрwэлэк эл сэwриэнун~~н~~у.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа

Көдэ йашнар тудэ мэдьуолуол лэшэйнбурэбэ эдьилда_банэ-йашулда_банэ ша_барэчил_ба "тудэ чалдьэ_банэ мэ паруол-морашньэй".

Көдэҕа йаwнайдаҕа тудэ мэдьуолуол лэwэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдаҕа чаҕадьэйуол-мораw параwааги wиэн чиинльэҕат эл охойчэнь.

Йашнай омо чундэги парашиэчэл дьии (правительство) чађадьэлпэгин пара нолуол-морашньэй. Лэмльэпулги нэмэлэдэн эл хорпиилньэй выборпэђа элхобо бандьэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунни.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йашнар социальнэй чамбалэ мэдьуол-мораш парашааньэй. Тадаатэ личность дитэ шарумулнинь, көдэ йашнар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэқэ толиэйуол-морашньэй.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Кодэ йашнар тудэ чабадьэл-буньил чабадьэлба чабадьэйу ол-мораш парашааньэй. Тан чабадьэлги амучэ усулуобуйаба ууйу ол-морашньэй тадаатэ кодэба эл чабадьэчу он поньаатэйэн монул чундэ анмолбинь эшльэй у ол-морашньэй.

Көдэ й ашнар тудэ ча**5** адьэрэн шиэйуолньэ**н** көдинь бандьэ по**5** одэлэ-нэмэлэ мэдьуол-мораш парашааньэй.

Көдэ тудэ wиэйуол wальэда**5**ат эл охойчэндьэрукунэ~~н~~ мэдьуол-мораwньэй. Танньэги тудэ кэдэл тадаатэ нимэндьиигин наадиимэрукунпэда**5**а мэ пэлуол-мораwньэй.

Кодэ йашнар тудэ интэриэспэ чоннулнинь профсоюзлэ шиэрэн, тадаа чилиэн нолуол-мораш парашааньэй.

Кингуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йашнар уттэгэшрэн-чайлэньи тадаатэ элчађадьэлньэй элэмшиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ льиэ ча<mark>қ</mark>адьаанубэ чайлэгин чичиркэги мэ моннэруол-мораwньэй, тан уоппускаги мэ wальэньэй.

Кингуниль имдалдьисчэ истачийаа

Көдэ йашнар тудэ кэдэл5анэ тадаатэ тудэ нимэндьии5анэ амутнэн эндиийуол-морашлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-морашньэй.

Уоньийи э нолнурэн тадаатэ инийи дуо нолнурэн осуобэй чамбэлэ мэннуннумлэ. Уонодьэрукун пэй аwнар ньидитэ бандьэ социальнэй чоннул 5 альиэнунни.

Кингуниль маалийисчэ истачийаа

Көдэ йашнар нимэлэда ураайуол-морашньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолада ураал эл шальэньэ. Начальнэй искуолада көдэ йашнар ураайуол-морашньэй, тан техническэй тадаатэ профессиональнай ураанубэпэ ураалда эл энгэнэн икльайуол-морашньэни.

Ураал-кодэ личность дитэ wарумулда_ба чамбиинунум. Тадаатэ-омопэ ньичундэ_бан эннулпэда_ба, ньиwальбийил нолаалнуда_ба чамбиинунум.

Чиипэги титтэ уорпэ**5**анэ хади ураанубэ**5**а сэwрэйуол-мораwлэ титтэйлэк курильиинун**н**а.

Кингуниль пускийисчэ истачийаа

Көдэ йашнар искусство шиэйуолдақанэ амутнэн йуонурэн-мөрнурэн, научнай прогресс йэдэйлдақа "чалдьэлэ парнурэн", тадаатэ танньэн йашнай амудьэдақанэ тудэ эдьилқа мөрнурэн, эннуйуол-мораш парашааньэй.

Научнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чабадьэлпэба автор нодьэ көдэ, тан тудэ wиэйуолба көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-мораw параwааньэй.

Кингуниль маалайлэклэсчэ истачийаа

Кодэ йашнар тудэ парашаапэранэ чоннутэй-орониитэй социальнэй тадаатэ международнэй пэрээдэкньэй эдьилра эннуйуол-мораш парашааньэй.

Кингуниль wаль варумкуруосчэ истачий аа

Көдэ йашнар тудэ общество киэйиэ мэ нэмэн мэр эбээ_Бинэсньэй.

Мэ хади көдэ уури чиипэ параwаапэдађанэ охойчэс

нундьэ паражаа кинҕанэн эжльэ.

Көдэ wанчиримэ параwаапэги ООН цельпэда_бат тадаатэ принциппэда_бат сайдэ_н эл пануол-мораwньэ.

[missing]

[missing]